

תאריך החתימה: 30.11.2023.

תאריך אחרון להגשה (בהתאם להחלטה מיום 14.11.2023): 30.11.2023.

בבית המשפט המחוזי

ת"צ 20088-07-20

מרכז

לפני כבוד הש' י. מושקוביץ

בעניין:

ברוך חכים, ת"ז 029073509

ע"י ב"כ עוה"ד עודד שטייף ואו תמיר /שנהב
משרד עורכי הדין שטייף, עברון, סידס, בורוכוב
מרחוב הארבעה 28 (מגדל צפוני), תל אביב 6473925
טל': 03-6956688 ; פקס: 03-6958484
וגם ע"י ב"כ ממשרד פירט, וילנסקי, מזרחי, כנעני - עורכי דין,
מרכז עזריאלי 1 (מגדל עגול, קומה 35), תל אביב 6701101
טל': 03-6070800 ; פקס: 03-6097797

המבקש:

- נגד -

אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ

ע"י ב"כ ארנון, תדמור-לוי, עורכי דין
ממרכז עזריאלי 6702501
טל': 03-6087835 ; פקס: 03-6087716

המשיבה:

בקשה לאישור הסדר פשרה והסדר פשרה

בהתאם לסעיף 18 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות") ולתקנה 12 לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע-2010 (להלן: "תקנות תובענות ייצוגיות"), בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים, לשם סילוק סופי ומוחלט של בקשת האישור שבכותרת והתובענה נשוא בקשת האישור (להלן בהתאמה: "הסדר הפשרה" ו-"בקשת האישור").

בית המשפט הנכבד מתבקש אפוא לאשר את הסדר הפשרה ולהורות, כדלקמן:

- א. אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ (להלן גם: "אל על" או "המשיבה"), תפרסם חודעה לציבור בדבר הגשת הבקשה לאישור הסדר הפשרה בהתאם לחוראת סעיף 25(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, בשני עיתונים יומיים בנוסח המצורף כנספח א' להסדר הפשרה (להלן: "החודעה");
- ב. לקבל את המלצת הצדדים בכל הנוגע למתן גמול למבקש ושכ"ט לבא כוחו, כמפורט להלן;
- ג. להורות על פטור ממינוי בודק לצורך קבלת תווית דעת על הסדר הפשרה, כאמור בסעיף 19(ב)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, נוכח מאפייני הסדר הפשרה והנסיבות שהובילו לגיבושו, כמפורט להלן;

- ד. להורות על תיקון הגדרת הקבוצה בבקשת האישור, כמפורט בבקשה זו;
- ה. לאשר, בחלוף 45 ימים ממועד פרסום ההודעה, את הסדר הפשרה בתובענה הייצוגית, וליתן לו תוקף של פסק דין.
- ו. להורות על מתן פטור מתשלום חלקה השני של אגרת בית המשפט, וזאת מכוח סמכותו הקבועה בסעיף 7א(א)(3) לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007 (להלן - "התקנות").
- מונחים וביטויים שלא הוגדרו במפורש בבקשה זו תהא להם המשמעות שהוענקה להם בכתבי הטענות שהגישו הצדדים במסגרת ההליך שבכותרת, הכל לפי העניין והקשר הדברים.
- הסדר פשרה זה נעשה מבלי שמי מהצדדים מודה בטענות הצד שכנגד. לפיכך, אם לא נכתב מפורשות אחרת, כל טענה בבקשה זו הנטענת מפי צד להסדר הפשרה מוכחשת על ידי הצד שכנגד.

א. הרקע להגשת הבקשה לאישור הסדר פשרה

1. בקשת האישור הוגשה ביום 9.7.20, ובעיקרה עומדת טענת המבקש, לפיה בעת מגפת הקורונה, אל על פעלה בניגוד להוראות הדין עת ביטלה טיסות ולא השיבה לנוסעיה את תמורת כרטיסי הטיסה שבוטלו בתוך פרק הזמן הקבוע בדין.
2. לטענת המבקש בבקשת האישור, במקרה של ביטול טיסה, חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי בתנאיה), תשע"ב-2012 (להלן: "חוק שירותי תעופה"), קובע, בין היתר, כי חברת התעופה מחויבת "בתוך 21 ימים, מיום פניית הנוסע בכתב, בהשבת מלוא התמורה לנוסע בכסף או במתן כרטיס טיסה חלופי, לפי בחירת הנוסע" (סעיף 20 לבקשה לאישור).
3. לטענת המבקש, נכון למועד הגשת בקשת האישור אל על לא השיבה לו (וליתר חברי הקבוצה) את תמורת כרטיס טיסתו שבוטל, וזאת על אף שביקש יותר מ-21 יום לפני כן לקבל את ההשבה. על כן, טען המבקש, כי יש להורות למשיבה להשיב את תמורת כרטיסי הטיסה (שלו ושל יתר חברי הקבוצה) שבוטלו בתוספת הפרשי הצמדה וריבית (סעיפים 5א ו-118א לבקשה לאישור).
4. לטענת המבקש, נכון למועד הגשת בקשת האישור, הסכומים שאל על לא השיבה לו וליתר חברי הקבוצה בהתאם להוראות הדין כאמור, הסתכמו במאות מיליוני שקלים.
5. ימים בודדים לאחר הגשת בקשת האישור, ביום 14.7.2020 נכנסה לתוקפה הוראת שעה – שתיקנה את הוראות חוק שירותי תעופה באופן דטרופסקטיבי (להלן: "הוראת השעה") וקבעה, בין היתר, כי על חברת התעופה להשיב לנוסעים את התמורה ששולמה על ידיהם בגין טיסות שבוטלו, ללא קשר לפניית הנוסעים בכתב, ובכל מקרה, תוך 90 ימים מהמועד הנקוב בכרטיס הטיסה או עד יום 1.10.20¹, לפי המאוחר מביניהם.² בנוסף, הוראת השעה התירה לחברות התעופה להציע לנוסעים שובר זיכוי חלק השבת התמורה.

¹ וזאת ביחס למפעיל טיסה או מארגן שמחזור החכנסות שלו ברכעון השני לשנת 2020 ירד בשיעור של 70% לפחות לעומת מחזור החכנסות שלו ברכעון השני לשנת 2019 (כאשר לטענת אל על, היא עומדת בתנאי זה – כמפורט בהודעתה לבית המשפט מיום 24.3.2021).

² מועד זה אף שונה גם בהמשך לאור כניסתן לתוקף של הוראות שעה נוספות.

6. עקב כניסת הוראת השעה לתוקף, ומאחר שלטענת אל על הוראות הדין שעליהן מבוססת בקשת האישור שונן באופן מהותי ורטרופקטיבי, כך שהן אינן חלות עוד על חברי הקבוצה, הגישה אל על בקשה לסילוק בקשת האישור על הסף. שכן, לטענתה, פשיטא שאין מקום להמשיך בירור בקשת האישור המבוססת על הוראת דין ששונתה באופן רטרופקטיבי ואינה רלוונטית עוד (להלן: **"בקשת הסילוק"**). המבקש הגיש תשובה לבקשת הסילוק, ואל על הגישה את תגובתה לתשובת המבקש. לאחר מכן, הגיש המבקש בקשה לתיקון בקשת האישור (להלן: **"בקשת התיקון"**) ואל על הגישה תשובה לבקשת התיקון.

7. במקביל, במסגרת הדיונים שנערכו בבית המשפט הנכבד, טען המבקש, כי אל על חודתה בדוחותיה חכספיים הפומביים בדבר קיומה של הפרה של הוראות הדין באי השבת התמורה ללקוחות בגין כרטיסי הטיסה שבוטלו, בסכומים משמעותיים של מאות מיליוני ₪. כן טען המבקש כי עומדת לחברי הקבוצה עילת תביעה חזקה בסכומים מהותיים בגין הפרשי ההצמדה והריבית המגיעים להם בגין האיחור בהשבת הכספים מכוח הדין כאמור, ואשר אל על לא משלמת ללקוחות, כאשר היא משיבה באיחור את כספי התמורה בגין כרטיסי הטיסה שבוטלו.

8. מנגד, במסגרת הדיונים טענה אל על, כי היא לא חודתה בדבר ובכל מקרה טענה כי עומדות לה טענות כבדות משקל, הן טענות סף והן טענות לגוף העניין, ביחס לטענות שבבסיס בבקשת האישור, ולשיטתה ניהול ההליך עד תומו היה מוביל לדחיית בקשת האישור. כך, למשל, ומבלי למצות – לא יכול להיות חולק כי משבר הקורונה שפקד את עולם התעופה היה משבר חסר תקדים כאשר לטענת אל על, מאחר שכתוצאה ממגפת הקורונה כל טיסות הנוסעים של חברות התעופה, לרבות אל על, בוטלו תוך זמן קצר ובמקביל אף לא נרכשו כרטיסים, הרי שקופתן של חברות התעופה נותרה ריקה, ולשם השבת הכספים לנוסעים הן נזקקו - וקיבלו - לסיוע, לרבות סיוע מדינתי. אלא, שהסיוע המדינתי המשמעותי ניתן לאל על רק בחודש מאי 2021, וזמן קצר אחריו, אל על כבר השיבה כספים למעל ל- 90% מתחרי הקבוצה (כאשר לטענתה גם לפני קבלת הסיוע המדינתי אל על השיבה כספים בהתאם ליכולותיה הכספיות באותה עת).

9. עוד טענה אל על, כי בקשת האישור הוגשה כתוצאה מחשלוכות מגפת הקורונה - אחד האירועים הדרמטיים והמכוננים ביותר שהתרחשו בעולם במאה האחרונה. כידוע, כתוצאה מהמגיפה "השמיים נסגרו"; כל טיסותיה של אל על בוטלו ואף הוטלו סגרים בכל רחבי העולם.³ אירועים אלו, כמעט חובילו לקריסת ענף התעופה כולו, ואף הובילו לפגיעה כלכלית אנושה באל על. על אף האמור, אל על טענה כי היא הצהירה מעל כל כמה מתחילת המשבר ולכל אורכו - כי בכוונתה להשיב לכל הנוסעים שטיסתם בוטלה את מלוא התמורה להם וזכאים - ובחלק מהמקרים אף מעבר לכך (כפי שיפורט להלן). כך גם הובהר למבקש על ידי נציגת אל על **"אשמח להבהיר כי אתה תקבל כמובן החזר עבור הכרטיסים"**, בנספח 7 לבקשה). בנסיבות אלו, לטענת אל על היא הייתה מתנהלת בדיוק באותו אופן בין אם בקשת האישור הייתה מוגשת ובין אם לאו.

10. בנוסף, אל על טענה כי בהתאם להוראות הדין אין לחייבה בהפרשי הצמדה וריבית בנסיבות העניין, וכי ממילא היא העניקה הטבות לחברי הקבוצה (שובר בשיעור 125% משווי הכרטיס, וכן 30 נקודות),

³ יוער, כי לטענת אל על, בעוד שמדינת ישראל הסירה את רובן ככולן של מגבלות הקורונה בתאריך 1.3.22, חרי שבנועד זה עדיין חלו מגבלות כאלו ואחרות במדינות יעד שונות ברחבי העולם.

וזאת בשווי מצטבר של **19 מיליון דולר**. על כן, גם אם כל טענותיה של אל על תדחינה וייקבע כי יש לחייבה בהפרשי הצמדה וריבית (ואין), הרי שסכום ההטבות שהיא העניקה, עולה על סכום הפרשי הריבית וההצמדה (נזכיר, כי המדד בחלק מהתקופה היה שלילי).

11. לצד המחלוקות בין הצדדים, טענה אל על כי היא השיבה ועודנה פועלת להשיב ללקוחותיה את הכספים המגיעים להם בגין ביטול טיסות בהתאם להוראות הדין.

12. בהמשך לכך, ולנוכח נתוני ההשבה שנטענו על ידי אל על, ובשים לב לטענות הצדדים, המליץ בית המשפט הנכבד לצדדים לבוא ביניהם בדברים בניסיון לגבש מתווה מוסכם לסיום ההליך בהסכמה.

13. בנסיבות אלו, הסכימו הצדדים לפנות לגישור בפני כב' המגשרת השו' בדימוס הילה גרסטל (להלן: **"המגשרת"**).

14. במסגרת הגישור עמדו הצדדים על טענותיהם. אל על טענה, בין היתר, כי היא כבר השיבה את מלוא סכום ההשבה (בין בכסף ובין בשובר) לכל חברי הקבוצה אשר פנו אליה ו/או נענו לפניות היוזמות שביצעה אל על (כמפורט להלן) וכן בחרו באחת משתי החלופות העומדות לרשותם ואשר סיפקו פרטי אמצעי תשלום מדויקים להשבת הכספים (לאלו שבחרו בהשבה כספית), וכי ממילא לא קיימת כל בקשה להחזר תמורת כרטיס שלא טופלה על ידי אל על.

15. בהמשך לכך, ולבקשת המבקש, הציגה אל על למגשרת נתונים בדבר סכומי ההשבה שהיו מגיעים לחברי הקבוצה בגין הטיסות שבוטלו כאמור.

16. במסגרת הגישור, תיארה אל על בפני המבקש שורה של פעולות יוזמות שביצעה להשבת הכספים ללקוחותיה, וזאת, לטענתה, ללא כל קשר לבקשת האישור. כך, ומבלי למצות:

א. אל על העניקה הטבה משמעותית, לפני משורת הדין, לכל הנוסעים שהחזיקו בכרטיס טיסה שמועד ההמראה הנקוב בו הוא עד ליום 30.9.20, וטיסתם בוטלה כתוצאה מהקורונה. כך, נוסע כאמור שבחר בקבלת שובר זיכוי לטיסה, הוענק לו שובר בשיעור של **125%** ממחיר הכרטיס ששילם (קרי – תוספת של 25% ממחיר הכרטיס), כאשר נוסע אשר בחר בהשבת הכספים עבור תמורת הכרטיס, קיבל **30 נקודות** למימוש במועדון הנוסע המתמיד של אל על.

ב. החל מאוקטובר 2020, אל על העלתה לאתר האינטרנט שלה **עמוד ייעודי** לטובת נוסעים שטיסתם בוטלה, שבמסגרתו הנוסעים יכולים היו באופן עצמאי לבחור בין קבלת "שובר זיכוי" לבין החזר כספי מלא (ראו: <https://www.elal.com/heb/useful-info/peace-of-mind>);

ג. החל מיום 1.6.2021, אל על מפעילה עמוד **נוסף** באתר האינטרנט שלה, שנועד לסייע ל-"האצת תהליך החזר כספי עבור טיסות אל על בזמן מגפת הקורונה" (לעניין זה ראו: <https://www.elal.com/he/PassengersInfo/Pages/Refund-CEO.aspx>).

ד. אל על שלחה, מספר פעמים, הודעות דואר אלקטרוני לחברי הקבוצה שפרטיהם שמורים במערכת, ושטרם פנו אליה לקבלת הכספים, ותזכרה אותם בדבר זכותם לבחור בין החלופות העומדות לרשותם לקבלת תמורת כרטיס הטיסה.

ה. במהלך שנת 2021 אל על החלה להפעיל "סיירת שירות" טלפונית, במסגרתה נציגי אל על מתקשרים לכל אחד ואחת מחברי הקבוצה שטיסתם בוטלה כתוצאה ממגפת הקורונה (ופרטיהם שמורים במערכות אל על), וטרם פנו ו/או השיבו לפניויותיה הקודמות של אל על, לשם ביצוע השבת תמורת הכרטיס (בין בכסף ובין בשובר; להלן: "סיירת השירות").

17. על יסוד כל האמור לעיל, הצדדים ניהלו ביניהם משא ומתן ארוך, במסגרת הגישור ומחוצה לו – בניסיון להגיע להסכמות בדבר **הפעולות הנוספות** שיבוצעו על ידי אל על, לשם הבטחת חשבה מרבית של תמורת הכרטיסים (בכסף או בשובר) לחברי הקבוצה אשר טרם פנו ו/או טרם השיבו לפניויותיה היוזמות של אל על.

18. לאחר שהגישור לא צלח, ולאחר שהתקיים דיון נוסף בהליך בו שב בית המשפט הנכבד על המלצתו לסיום ההליך בהסכמה, שבו הצדדים למשא ומתן ובסופו של דבר הצליחו לגבש ביניהם את הסדר הפשרה דנן, אשר תוקפו כפוף לאישורו של בית המשפט הנכבד.

19. כפי שיובהר להלן, במסגרת הסדר הפשרה, ומבלי שצד כלשהו מודה בחבות כלשהי ו/או בטענות הצד האחר ביחס לטענות שהועלו בבקשת האישור ו/או בתביעה ו/או בכלל, הסכימו הצדדים כי **אל על תמשיך לפעול להשיב ללקוחותיה את הכספים המגיעים להם בגין טיסות שבוטלו בתקופת הקורונה, וזאת בכפוף ובהתאם להוראות הסדר הפשרה**. עוד הוסכם על תיקון והרחבת הגדרה חברי הקבוצה, כך שהיא תכלול את כל הטיסות אשר בוטלו החל מיום 1.2.2020 ועד ליום 1.3.2022 (המועד בו הסירה מדינת ישראל את רובן ככולן של מגבלות הקורונה), וזאת חלף יום 23.2.2021 כפי שנקב בהגדרת הקבוצה במסגרת בקשת התיקון בהליך שבכותרת.

20. להלן נפרט את עיקרי הסדר הפשרה, אשר גובש בין הצדדים ומובא לאישורו של בית המשפט הנכבד.

ב. הסדר הפשרה

21. ההגדרות הרלוונטיות להסדר פשרה זה:

"חברי הקבוצה": כלל נוסעיה של אל על אשר רכשו ממנה, במישרין או בעקיפין (לרבות באמצעות סוכני נסיעות), כרטיסי טיסה לטיסות שהיו אמורות להחל מיום 1.2.2020 ועד ליום 1.3.22 ובוטלו, ואל על לא השיבה להם (בין בשובר ובין בתשלום) את מלוא התמורה ששילמו בעד כרטיסי הטיסה שבוטלו (להלן: "**סכום ההשבה**"), בתוך פרק הזמן הקבוע בדיון ו/או לא יידעה אותם בדבר האפשרויות לקבלת השבת התמורה.

"המועד הקובע": המועד בו יתפך פסק הדין המאשר הסדר פשרה זה לסופי וחלוט.

22. מבלי להודות באיזו מטענות המבקש, במסגרת הסדר הפשרה, אל על, הסכימה, לפנים משורת הדין, להמשיך ולפעול באופן אקטיבי לשם איתור חברי הקבוצה לטובת חשבת סכום ההשבה בהתאם להוראות הדין, ובמסגרת זו לבצע את הפעולות הבאות (וזאת בנוסף לפרסומים בעיתונות בדבר הגשת ואישור הסדר הפשרה, בהתאם להוראות הדין), כדלקמן:

א. אל על תמשיך להפעיל את סיירת השירות הטלפונית שהוקמה על ידה לצורך איתור וזיכירת קשר עם חברי הקבוצה שפרטיהם שמורים במערכות אל על, וטרם פנו ו/או השיבו לפניויותיה

הקודמות של אל על, לשם קבלת סכום ההשבה (בין בכסף ובין בשובר), וזאת לתקופה נוספת בת 6 חודשים לאחר המועד הקובע.

ב. בתוך 60 ימים מהמועד הקובע (להלן: "מועד הביצוע"), אל על תשלח הודעת תזכורת באמצעות דואר אלקטרוני לכל חברי הקבוצה שפרטיהם שמורים במערכת, ואשר טרם בחרו באחת מהחלופות לקבלת סכום ההשבה ו/או טרם סיפקו פרטי אמצעי תשלום מדויקים להשבת הכספים.

ג. במועד הביצוע, אל על אף תשלח הודעת תזכורת באמצעות דואר אלקטרוני לכל סוכנויות הנסיעות שפרטיהם שמורים במערכת, אשר נוסעיהם טרם בחרו באחת מהחלופות לקבלת סכום ההשבה ו/או טרם סיפקו את פרטי אמצעי תשלום מדויקים להשבת הכספים.

ד. אל על תמשיך להפעיל באתר האינטרנט שלה שני עמודים ייעודיים המפרסמים את זכויותיהם של חברי הקבוצה: [1] <https://www.elal.com/heb/useful-info/peace-of-mind> ; ו- [2] <https://www.elal.com/he/PassengersInfo/Pages/Refund-CEO.aspx> המאפשרים לחברי הקבוצה לבחור באחת מהחלופות לקבלת סכום ההשבה (בכסף או בשובר), וזאת לתקופה נוספת בת 6 חודשים לאחר המועד הקובע.

23. למען הסר ספק יובהר, כי אל על רשאית לבצע פעולות נוספות לטובת השבת הכספים לחברי הקבוצה ו/או להאריך את מועד ביצוע הפעולות המפורטות בס' 22, והכל בהתאם לשיקול דעתה.

24. בתוך 30 ימים לאחר מועד הביצוע, אל על תגיש הודעה לבית המשפט הנכבד, במסגרתה תעדכן בדבר סיום ביצוע מלוא התחייבויותיה בהתאם להסדר פשרה זה.

25. עוד יובהר, למען הסר כל ספק, כי חברי הקבוצה שלא יקבלו את הסכום ההשבה גם לאחר שאל על תבצע את הפעולות המפורטות לעיל, יהיו זכאים לפנות לאל על בבקשות לקבלת סכום ההשבה, ואל על תבחן את בקשתם בהתאם ובכפוף להוראות כל דין.

26. עם אישורו של הסדר הפשרה שלעיל בפסק דין יבוא הליך זה לסיומו ותמוצינה עילות התביעה הייצוגיות המנויות בבקשת האישור כך שיווצר מעשה בי-דין ייצוגי כלפי הקבוצה ולא ניתן יהא עוד לנקוט נגד אל על הליך ייצוגי בגין העניינים נשוא בקשת האישור ובגין העילות נשוא בקשת האישור.

27. עם זאת, מוסכם, כי לטובת חברי הקבוצה שלא יקבלו את סכום ההשבה גם לאחר שאל על תבצע את הפעולות המפורטות לעיל, הרי שלא יהא בפסק הדין המאשר את הפשרה שכאן כדי ליצור מעשה בי-דין כלפי אותם חברי הקבוצה ביחס להליכים אישיים פרטניים (להבדיל מהליך ייצוגי). על כן, חברי קבוצה שלא קיבלו את סכום ההשבה, וסבורים כי נגרם להם נזק (מוכחש) כתוצאה מהתנהלות של אל על, יהיו רשאים לנקוט הליכים אישיים נגדה, והסדר זה לא ימנע מהם לעשות כן. מובן, כי ככל שיינקט הליך אישי שכזה, כל טענותיה של אל על יהיו שמורות לה וכי הסדר פשרה זה לא ישמש נגדה בכל דבר ועניין.

28. תביעתו האישית של המבקש תדחה, והסדר פשרה זה יהווה מעשה בית-דין נגד המבקש.

29. בתי המשפט אישרו הסדרי פשרה במתכונות דומות, במסגרתם נעשה שינוי אשר הקים מעשה בית-דין ייצוגי שאינו מונע הגשת תביעות אישיות של חברי הקבוצה. ר', למשל, ת"צ (מחוזי מרכז) 68926-03-18 וקסלר נ' אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ (פורסם בנבו, 12.09.2022); ת"צ (מרכז) 42901-01-18 עטר נ' סלקום ישראל בע"מ (פורסם בנבו, 2.09.2021); ת"צ (מינהליים נצי) 13023-11-13 נקש נ' עיריית צפת (פורסם בנבו, 6.4.2017); ת"צ (ת"א) 27945-05-15 בלנקשטיין נ' פרולייף לב-בריא בע"מ (פורסם בנבו, 17.7.2016), שם נקבע, כדלקמן:

"[...] אכן ראוי בשלב זה, בטרם נדונה הבקשה לאישור תובענות ייצוגיות, לסיים את המחלוקות בפשרה כדי למנוע ניהול הליכים משפטיים מיותרים, למנוע הוצאות מיותרות והכבדה כלכלית, וכן למנוע בזבוז זמן שיפוטי יקר, בעיקר כשתוצאת המו"מ בין הצדדים מתקנת למעשה את ההתנהלות שהיתה עד עתה ואינה כובלת את מי שיש לו תביעות נזק פרטניות, כן מייתרת הפשרה דיון בסוגיות שהתשובות להן אינן חד משמעיות ואני סבורה כי הדרך בה הלכו הצדדים ראויה וכי התוחלת שבניהול ההליך דנא אינה מצדיקה ניהול הליך כה יקר ואילו התועלת העתידית שתצמח לתלמידים עדיפה והסדר הפשרה סביר לטעמי."

ראו גם: ת"צ 48-06-18 וילצינסקי נ' אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ (פורסם בנבו, 7.6.2020); ת"צ (מחוזי מרכז) 29806-02-17 ניסנבאום נ' בנק דיסקונט לישראל בע"מ (פורסם בנבו, 31.07.2022).

30. כך גם בענייננו. על אף שאל על סבורה כי עומדות לה טענות הגנה כבדות משקל, הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים גם נותן מענה לטענתו העיקרית של המבקש בבקשת האישור, וגם שומר על זכויות הנוסעים הסבורים כי נגרם להם נזק, להגיש תביעות פרטניות.

31. לעניין זה נזכיר, כי המבקש טוען בבקשת האישור שזקוק האישי (המוכחש מכל וכל) הוא בסכום משמעותי של 3,710 ₪, כך שאם אדם אכן יסבור כי נגרם לו עוול, הוא יוכל לממש את זכותו ליומו בבית המשפט במסגרתו של חליף פרטי (כאשר לאל על עומדות, לשיטתה, טענות הגנה טובות כנגד תביעה שכזו). גם מטעם זה יש לאשר את הסדר הפשרה אליו הגיעו הצדדים.

גמול למבקש ושכר טרחה לב"כ מייצג

32. על פי הוראות סעיף 18(ז)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, רשאים הצדדים להגיש לבית המשפט הנכבד המלצה מוסכמת לעניין תשלום גמול למבקש ושכר טרחה לבאי כוחו, לרבות שיעורו ותנאיו.

33. מוסכם על הצדדים, בהתאם לסעיף 18(ז)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי שכר הטרחה המומלץ לב"כ המבקש יעמוד על סכום כולל של 280,000 ₪ (בתוספת מע"מ), והגמול המומלץ למבקש, יעמוד על סכום כולל של 50,000 ₪. שכר הטרחה לב"כ המבקש ישולם בכפוף לקבלת חשבונית מס כחוק. סכומים אלו כוללים כל הוצאה של המבקש ובאי כוחו בקשר עם ההליך, לרבות אגרות בית משפט.

34. הוסכם בין הצדדים כי בכפוף לאישור הסדר פשרה זה, תסכומים הנ"ל ישולמו, כדלקמן:

1. בתוך 30 ימים מהמועד הקובע, ישולמו 100% מהגמול למבקש ו- 70% משכר טרחת ב"כ המבקש, ובלבד שעד למועד זה ימצא ב"כ המבקש אישור על פטור מלא או חלקי מניכוי מס במקור מרשויות המס, אישור על ניהול תקין וכן חשבונית מס כדין וכן כל מסמך או פרט אחר

שיידרש על ידי אל על לשם ביצוע התשלום. אם עד למועד הנ"ל לא יומצאו אישורי מס כאמור, יודיעו ב"כ המבקש בכתב, לב"כ אל על, אם הם מבקשים לדחות את מועד תשלום שכה"ט עד להצגת האישורים כאמור, או שברצונם שהתשלום יבוצע תוך ניכוי מס במקור כדין. באשר לגמול, המבקש ידאג לניהול ענייניו מול רשויות המדינה בעניין הגמול שישולם לו, ישירות מול הגורמים המוסמכים לרבות רשויות המס.

2. יתרת סכומי שכר הטרחה (30%) ישולמו בתוך 30 ימים מהיום בו בית המשפט הנכבד אישר, את הודעת העדכון שתוגש מטעם אל על בדבר ביצוע הסדר הפשרה במלואו.

35. השיקולים בפסיקת שכר טרחה למבקש ובאי כוחו נקבעו בחוק תובענות ייצוגיות, ונזכרו בפסיקה לא אחת: התועלת שהביאה התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה; מורכבות ההליך; מידת הסיכון שנטלו על עצמם התובע הייצוגי ובאי-כוחו; כמות העבודה שהושקעה; ומידת החשיבות הציבורית של התובענה הייצוגית.

36. לאור השיקולים שלהלן הצדדים סבורים כי הגמול למבקש ושכר הטרחה לבאי-כוחו, המפורטים לעיל, הם מידתיים וסבירים, וזאת, בין היתר:

א. בשים לב להיקף הכספי של סכומי ההשבה ובשים לב לעובדה שחלק ניכר מתמורת הכרטיסים הושב על ידי אל על לאחר הגשת בקשת האישור-- כאמור, על פי הנתונים המצויים בשליטת אל על, סך סכומי ההשבה שכבר הושבו לציבור עולים על הסך של 225 מיליון דולר ארה"ב, ומהווים לפחות כ- 98.5% מסכום הכרטיסים לטיסות שבוטלו ולא הושבו על ידי אל על נכון למועד הגשת בקשת האישור. בהתאם, לטענת המבקש, בקשת האישור השפיעה ולכל הפחות זירזה את השבת הסכומים, וכי הסדר פשרה זה יקדם אף הוא את יתרת החזר סכום ההשבה ליתר לחברי הקבוצה אשר טרם פנו לאל על ו/או טרם השיבו לפנייתיה היוזמות. בהתאם, כל תחשיב גמול ושכ"ט המבוסס על אחוזים מסכום ההשבה, יניב תוצאה ותועלת גבוהה בהרבה משכ"ט הסביר שאישורו מבוקש במסגרת הסדר פשרה זה.

ב. בשים לב לכך, שבמסגרת הסדר הפשרה הורחבה הגדרת הקבוצה, כך שהיא תכלול את כל רוכשי הכרטיסים בכל הטיסות אשר בוטלו החל מיום 1.2.2020 ועד ליום 1.3.2022 (המועד בו הסירה מדינת ישראל את רובן ככולן של מגבלות הקורונה), ולא עד ליום 23.2.2021 כפי שננקב בהגדרת הקבוצה במסגרת בקשת התיקון בהליך שבכותרת.

ג. בשים לב לתועלת שצמחה לחברי הקבוצה מהגשת בקשת האישור ולתועלת הרבה שתצמח לחברי הקבוצה מאישור הסדר הפשרה, כמתואר לעיל.

ד. בשים לב לעבודה הרבה שהושקעה על ידי המבקש וב"כ בניהול ההליך, לרבות במסגרת המשא ומתן הממושך שנוהל בין הצדדים במשך חודשים ארוכים לצורך השגת הסדר פשרה זה.

ה. בשים לב לכך שהגמול ושכה"ט כאמור, משולמים כנפרד על ידי אל על, ואין בהם כדי לגרוע מההשבה שתבוצע לחברי הקבוצה, ו/או משאר הפעולות המנויות בהסדר הפשרה.

37. כאמור, הצדדים סבורים כי יש בהסדר זה משום מתן מענה הולם וראוי לחברי הקבוצה, וכן הסדרה אשר תטיב עם כלל חברי הקבוצה.

הסכמות נוספות

38. כאמור לעיל, מוסכם על הצדדים, כי עם אישור בית המשפט הנכבד לפשרה זו, יתגבש מעשה בית-דין בכל הנוגע לקבלת צו עשה ובכל הנוגע לניהול הליכים ייצוגיים בכל ענייני וסעדי בקשת האישור והתובענה, וזאת מבלי ליצור ויתור או מעשה בית-דין כלפי חברי הקבוצה בכל הנוגע להגשת תביעות אישיות ופרטניות.
39. המבקש ו/או ב"כ ו/או מי מטעמם מתחייבים שלא להגיש ו/או להיות מעורבים, במשרין ו/או בעקיפין, בהגשת בקשת אישור נוספת ו/או הליך משפטי אחר נגד אל על בעניינים שזוהי בקשת האישור ו/או בטענות ו/או עילות שנטענו בבקשת האישור, וזאת למעט במקרה של הפרת הסדר הפשרה (ובעניין זה אל על שומרת על מלוא טענותיה).
40. מוסכם על הצדדים, כי במקרה שנית המשפט הנכבד לא יאשר הסדר זה במלואו או לא יאשר חלקים ממנו, או יאשר את ההסדר באופן מותנה או שונה מזה שהוסכם, למעט בכל הנוגע לשינוי בשיעור שכ"ט והגמול למבקש, יהיה כל אחד מהצדדים זכאי לבטל הסדר זה בתוך 14 ימים מיום שנמסרה לו החלטת בית המשפט, על פי שיקול דעתו הבלעדי וללא צורך במתן הנמקה כלשהי, וזאת לאחר מתן הודעה בכתב לצד השני, ומבלי שהדבר יטיל עליו חבות כספית או אחרת.
41. במקרה שבו יוגש על-ידי צד שלישי כלשהו ערעור על פסק הדין ו/או בקשה לביטול פסק הדין, ויתקבל הערעור ו/או הבקשה לביטול כאמור לעיל, באופן המשנה הוראה מהותית בהסדר, למעט שינוי של שכ"ט והגמול יהיה רשאי כל אחד מן הצדדים, בתוך 14 ימים מיום שנמסר לו עותק של פסק הדין בערעור ו/או החלטת בבקשה לביטול כאמור לעיל, להודיע לצד השני על ביטול ההסדר, וזאת לפי שיקול דעתו הבלעדי וללא צורך במתן הנמקה כלשהי ומבלי שהדבר יטיל עליו חבות כספית או אחרת כלפי הצד השני.
42. במקרה בו תימסרנה הודעות פרישה (בהתאם לסעיף 18(ו) לחוק) על ידי למעלה מ-50 חברים בקבוצה, תהיה אל על רשאית לבטל הסדר זה, על פי שיקול דעתה הבלעדי וללא צורך במתן הנמקה כלשהי, וזאת לאחר מתן הודעה בכתב לצד שכנגד, ומבלי שהדבר יטיל עליה חבות כספית או אחרת.
43. אם בית המשפט הנכבד לא יאשר את הסדר הפשרה ו/או במקרה בו יומש צד את זכותו לבטל את ההסדר כאמור, יהיו הסדר פשרה זה על נספחיו וכל הנובע ממנו בטלים מעיקרם (void) וחסי תוקף משפטי, כאילו לא נחתם הסדר הפשרה מלכתחילה. האמור בהסדר פשרה זה ונספחיו ובכל הנובע מהם לא ישמש כראיה ולא ישמש בדרך אחרת, לא ייוקף לחובת או לטובת מי מהצדדים ולא יהא על הצדדים לנקוט הליך משפטי לביטול הסדר הפשרה או פסק הדין, והכל מבלי שתהיה למי מהצדדים כל תביעה ו/או טענה ו/או דרישה בקשר לכך, ויימשך הדיון בתביעה, הכל כאילו לא נחתם הסדר פשרה זה מעיקרו ולא ניתן יהיה להסתמך עליו ו/או לעשות בו, או בתוכנו, או בנתונים או במצגים או בטיטות הסדר זה כל שימוש בהליך המשפטי.
44. אם בית המשפט הנכבד ימצא שיש צורך לקבוע בהסדר הפשרה תנאים מסוימים, כאמור בסעיף 19(ד) לחוק תובענות ייצוגיות ו/או לאשר את הסדר הפשרה באופן מותנה או חלקי, יתבקש הוא לזמן את הצדדים לדיון, על מנת להציג בפניו את עמדתם.
45. אל על תישא בכלל ההוצאות הכרוכות בהוצאה לפועל של הסדר זה.

46. זה המקום לציין, כי לטענת אל על, בקשת האישור הוגשה כתוצאה מהשלכותיה ההרסניות של מגפת הקורונה, אשר כאמור הובילה את אל על למשבר החמור בתולדותיה, על לא עוול בכפה. על אף האמור, הצדדים השכילו להגיע להסדר זה, אשר ממשיך לשפר את מצבם של חברי הקבוצה. משכך, בהתחשב בטעמים המיוחדים שנרשמו לעיל, ובהתאם להוראות תקנה 7א(א)(3) לתקנות, בית המשפט הנכבד מתבקש על ידי הצדדים לפטור את אל על מלשאת בחלק השני של אגרת המשפט.

כך גם חורו בתי המשפט פעם אחר פעם (ר' למשל: ת"צ (ת"א) 59492-11-18 פלדמן נ' עוף והודו ברקת- חנות המפעל בע"מ, פס' 74 (פורסם בנבו, 14.2.2021); ת"צ (ת"א) 56635-11-18 רוטמנש נ' מ.ו.ד.ל. סחר בע"מ, פס' 73 (פורסם בנבו, 16.7.2020); ת"צ (ת"א) 18424-02-19 ברקוביץ נ' כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, פס' 58 (פורסם בנבו, 7.1.2020); ת"צ (חי') 11873-09-18 וולסקי נ' כלמוביל בע"מ, פס' נ"ו (פורסם בנבו, 7.8.2019); ת"צ (חי') 4212-01-19 אלון נ' ביו – גאיה בע"מ, פס' כ"ז (פורסם בנבו, 5.8.2019); ת"צ (ת"א) 38553-05-20 מנו נ' מדי לינק פארם בע"מ, פס' 65 (פורסם בנבו, 06.04.2022)).

מינוי בודק

47. הצדדים סבורים כי אין מקום למינוי בודק מטעם בית המשפט הנכבד על פי סעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות בנסיבות העניין. זאת, מן הטעם שהסדר הפשרה כולל התחייבויות צופות פני העתיד, מבלי צורך בבדיקה עובדתית או חשבונאית כלשהי.

48. לעניין זה יובהר, כי אל על, לטענתה, כבר השיבה את מלוא סכום ההשבה (בין בכסף ובין בשובר) לכל חברי הקבוצה אשר בחרו באחת משתי החלופות העומדות לרשותם ואשר סיפקו פרטי אמצעי תשלום מדויקים להשבת הכספים (לאלו שבחרו בהשבה כספית), כי ממילא כיום לא קיים ולו חבר קבוצה אחד שביקש לקבל את תמורת כרטיסו (בין בשובר ובין בתשלום), ובקשתו לא טופלה.

49. בנוסף, בחינת שאלת ההוגנות והסבירות של הסדר הפשרה אינה מצריכה מומחיות מקצועית או כלכלית כלשהי, אלא רק הערכה של הסיכויים והסיכונים הכרוכים בניהול התיק עבור הצדדים – בחינה המצויה כידוע בתחום מומחיותו של בית המשפט הנכבד.

50. בנסיבות העניין, הצדדים סבורים כי מינויו של בודק אינו רלוונטי לענייננו ואין לבדוק יתרון יחסי כלשהו על פני שיקול דעת בית המשפט הנכבד, אשר עליו להפעילו במקרה זה ממילא. מינוי בודק יגרום, אפוא, רק לסרבול הדיון בבקשה ולעיכוב, ואף יגרור עלויות מיותרות. אשר על כן, סבורים הצדדים כי כדי לייעל את הדיון ולקדמו, ראוי לאשר את הסדר הפשרה המוצע ללא מינוי בודק.

לענין זה, ר' למשל: ת"צ (מרכז) 60684-07-13 צובטרו נ' לאומי קארד בע"מ (פורסם בנבו, 27.4.2015); בש"א (ת"א) 3058/07 ארגס נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית (פורסם בנבו, 13.9.2009); ת"צ (חי') 3699-06-10 סלימאן נ' חד אסף תעשיות בע"מ (פורסם בנבו, 19.7.2011); ת"צ 45726-07-11 שנה נ' שופרסל בע"מ (פורסם בנבו, 8.12.2013); ת"צ 39086-10-11 בשן נ' סנו מפעלי ברונוס בע"מ (פורסם בנבו, 4.2.2014); ת"צ (מחוזי ת"א) 4601-09-18 שלו נ' פלאפון תקשורת בע"מ (פורסם בנבו, 03.02.2021); ת"צ (מחוזי מרכז) 64233-12-17 יונדף נ' American Airlines (פורסם בנבו, 19.07.2022)).

51. לפיכך, יבקשו הצדדים מבית המשפט הנכבד להימנע ממינוי בודק.

הסדר הפשרה הוגן, סביר וראוי בנסיבות העניין

52. נקבע בפסיקה, כי בעת בחינת הסדר פשרה בהליך ייצוגי יש להביא בחשבון האם ההסדר מגשים שתי תכליות מרכזיות: הגינות כלפי חברי הקבוצה והרתעה מפני ביצוע עוולות דומות (ראו, למשל: ת"צ (מרכז) 5731-08-07 **קיכל נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ** (פורסם בנבו, 31.7.2011); להלן: "עניין קיכל").
53. הצדדים סבורים כי הסדר הפשרה הוגן, סביר וראוי בנסיבות העניין ועל כן כי יש לאשרו.
54. באשר לתכלית הראשונה – הגינות ההסדר ביחס לחברי הקבוצה – כבר נקבע, כי "על מנת להכריע האם הסדר הפשרה הוא הוגן מבחינת חברי הקבוצה יש לבחון את היחס שבין התועלת שתצמח לחברי הקבוצה מהמשך ניהול ההליך עד להכרעה בו לבין התועלת שתצמח להם מהסדר הפשרה, תוך מתן תשומת לב לסיכויים ולסיכונים הברוכים בניהול התובענה ולעלויות ניהולה." (ת"צ (מחוזי מרכז) 30028-04-11 **יצחקי נ' מגדל חברה לביטוח**, בפסקה 69 (פורסם בנבו, 21.11.16)).
55. בענייננו, התועלת שתצמח מהסדר הפשרה ברורה ומובהקת:
56. ראשית, הסדר הפשרה מועיל ומשפר את מצבם של הנוסעים שטרם פנו לאל על לקבלת החזר כספי או שובר זיכוי, בכך שאל על תפעל להמשך היידוע הקיים וכן ליידוע נוסף, המגביר את הסיכוי כי חברי קבוצה נוספים יפנו להשבת התמורה.
57. שנית, מאחר שהצדדים הסכימו כי הסדר הפשרה אינו יוצר מעשה בי-דין בתביעות אישיות, הרי שחברי הקבוצה אף אינם נדרשים לוותר על עולת תביעתם האישית נגד השגת התועלת האמורה, ובמקביל לכך הם רשאים לתבוע את נזקם בתביעה אישית, כלל שבכלל יש כזה.
58. שלישית, אליבא דאל על, כפי שפורט לעיל ולא נחזור על הדברים, עומדות לה טענות כבדות משקל ביחס לטענות המסד בבקשת האישור, ולשיטתה ניהול ההליך עד תומו הוא מוביל לדחיית בקשת האישור.
59. באשר לתכלית השנייה שנקבעה בפסיקה – הרתעה מפני ביצוע עוולות צרכניות – הצדדים סבורים, כי יש בהסדר זה כדי לקיים גם תכלית זו – מקום בו אל על התחייבה לבצע מספר פעולות אשר תסייענה בהשבת כספים לחברי הקבוצה – בהתאם ובכפוף להוראות הסדר הפשרה. זאת על אף, שלגישת אל על, נסיבות המקרה בהליך דנא, הינן נסיבות חריגות, כי אשר מחזקות את העמדה כי היא נקלעה למצב זה באין ברירה, וכי אין חשש שתפעל לביצוע עוולות צרכניות.
60. כמו כן, נקבע לא אחת בפסיקה, כי לעניין ההרתעה יש גם להביא בחשבון את הוצאות ביצוע הסדר הפשרה, וכן את התשלומים להם התחייבה אל על לשלם כגמול למבקש ושכ"ט לב"כ (ר': עניין קיכל; ת"צ 28848-02-12 **גולדנברג נ' גליקסמן שיווק ביצים** (1994) בע"מ (פורסם בנבו, 3.10.2013); **שטורם נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ**, פס' 7-10 (פורסם בנבו, 21.12.2015); ת"צ (מחוזי ת"א) 11208-09-14 **שטרנפלד נ' בנק מזרחי טפחות בע"מ**, פס' 9-12 (פורסם בנבו, 21.2.2016)). משכך, גם תכלית זו מתקיימת.

61. לכל האמור לעיל יש להוסיף כי ההסדר ראוי ויש לאשרו גם מטעמים אחרים. כך, למשל, המשך בירורה של בקשת האישור ושל התובענה (ככל שהבקשה תתקבל) יחייב דיון ממושך ומתן הכרעות במחלוקות העובדתיות והמשפטיות בין הצדדים. משמעות הדברים היא שגם אם תתקבל בקשת האישור יהא זה בעוד פרק זמן לא מבוטל. בנוסף, בירור ההליך יצריך השקעת משאבים רבים, הן מבחינת הצדדים והן מבחינת המערכת השיפוטית. הסדר הפשרה שכאן חוסך את הצורך בהשקעת משאבים אלו.

62. זה המקום לציין, כי בבקשת אישור בעניין דומה בנוגע להשבת כספים בתקופת הקורונה שהוגשה בת"צ (מחוזי ת"א) 45501-07-20 **לנדסמן נ' סי טי אס אוונטיס ישראל בע"מ** (פורסם בנבו, 15.11.2021) אישר כבוד השופט עודד מאור הסדר פשרה בקשר לביטול מופעים בתקופת הקורונה, שם טען המבקש כי הכספים בגין ביטול מופעים אלה לא הושבו לצרכנים.

במסגרת הסדר הפשרה שם, בית המשפט הנכבד אישר מנגנון השבה, שאפשר לחברי הקבוצה לבחור בין השבת תמורה מיידית בשיעור 82% משווי הכרטיס, שובר זיכוי בסך 110%, לבין השבת 100% ממחיר הכרטיס כשנה לאחר מכן, תוך שהוא מצייין כי הסדר פשרה שכזה (פס' 49): **"מהווה איזון עדין ומתאים בין הנסיבות יוצאות הדופן של הקורונה לבין האינטרסים השונים"**.

63. מסקנה זו נכונה בבחינת קל וחומר בענייננו. שכן, אל על השיבה ותמשיך להשיב את **מלוא** סכום הכרטיס לנוסעיה ולא רק 82% ממנו, וזאת בנוסף לפעולות נוספות שהיא מבצעת במסגרת הסדר זה וכן העובדה כי היא כבר העניקה כהטבה לחברי הקבוצה סך של כ- 19 מיליון דולר.

64. הצדדים סבורים, כי בשל טעמים אלה (ודאי בשל משקלם המצטבר) הסדר הפשרה ראוי, סביר והוגן, וכי סיום ההליך בהסדר פשרה הוא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת שבין הצדדים.

סוף דבר

65. הצדדים סבורים - נוכח הערכותיהם את הסיכונים והסיכויים הטמונים בניהול התיק - כי ההסדר שאליו הגיעו ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה; וכי סיום ההליך בהסדר פשרה דלעיל הוא הדרך היעילה וההוגנת ביותר להכרעה במחלוקת שבין הצדדים, באופן הממלא את מטרות החוק באופן הולם וראוי בנסיבות העניין.

66. לבקשה זו מצורפים כנספחים:

א. **נספח א'** - נוסח של מודעה לעיתונות, בהתאם לסעיף 25(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות;

ב. **נספח ב'** - תצהירים לתמיכה בהסדר הפשרה, בהתאם לסעיף 18(ב) לחוק תובענות ייצוגיות ובהתאם לתקנה 12 לתקנות התובענות הייצוגיות, התש"ע-2010.

67. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את הסדר הפשרה שאליו הגיעו הצדדים, כמפורט לעיל.

ב/עודד שטייף, עו"ד לירון ליברמן, עו"ד עידן ילזר, עו"ד ב/חניטל בלינסון-נבו, עו"ד ב/רועי מסורי, עו"ד ארנון תדמור-לוי ב"כ המשיבה

אני הח"מ, השופטת (בדימוס) הילה גרסטל, מאשרת בזאת, כי הצדדים הגיעו להסדר האמור בהמשך להליך גישור שהתנהל בפני. ההסדר גובש בסיועי ובהמלצתי, ונמצא על ידי כהסדר ראוי והוגן.

הילה גרסטל

השופטת (בדימוס) הילה גרסטל,

מגשרת

30.11.23